

ASIA Julkisuuslain menettelysäännöksiä ja määräaikoja on noudatettava

KANTELU

Kantelija on kirjoituksessaan 11.7.2019 oikeuskanslerille arvostellut kaupungin vt. ylilääkäri A:ta sekä hoivakoti C:n hoivatyön esimiestä B:tä.

Kantelija kertoo pyytäneensä 15.2.2019 vt. ylilääkäri A:lta edesmenneen äitinsä potilasasiakirjoista kopiot sekä terveyskeskuksen että hoivakoti C:n osalta. Kantelijan kertoman mukaan hän tapasi ylilääkärin 25.2.2019 ja sai tuolloin asiakirjat, jotka koskivat hänen äitinsä terveyskeskusjaksoa. Hoitokoti-jaksoa koskevien asiakirjojen osalta ylilääkäri pyysi kantelijaa olemaan yhteydessä hoitokodin johtajaan. Kantelija teki asiakirjapyynnön hoitokotiin 26.2.2019. Kantelijan esittämien asiakirjajäljennösten mukaan hoivatyön esimies B on 5.4.2019 ilmoittanut siirtäneensä asiakirjapyynnön ylilääkärille, koska vanhuspalveluiden potilasasiakirjat kuuluvat potilasrekisteriin, joten ylilääkäri päättää niiden luovutuksesta. B on 2.5.2019 vastannut asiakirjojen saamisen viipymistä koskevaan kantelijan viestiin, että oli saanut 26.4.2019 ylilääkäriltä kuittauksen, jonka mukaan asia oli hoidettu ja olleensa siten siinä uskossa, että kantelija oli saanut pyytämänsä potilasasiakirjat.

Kertomansa mukaan kantelija ei ole saanut hoitokodista pyytämiään asiakirjoja eikä myöskään perusteltua päätöstä valitusosoituksineen siitä, miksi hänelle ei ole luovutettu hänen pyytämiään asiakirjoja. Kantelija on pyytänyt, että oikeuskansleri velvoittaa mainitut viranomaistahot luovuttamaan hänelle hänen pyytämänsä asiakirjat/kopiot sekä ryhtyy toimiin, joilla selvitetään hänen äitinsä mahdollinen hoitovirhe ja/tai hoidon viivästyminen.

SELVITYS

Vt. johtava ylilääkäri A on 30.7.2019 antamassaan selvityksessä todennut luovuttaneensa kantelijalle tapaamisessa 19.2.2019 (pitänee olla 25.2.2019) kaikki sähköisessä sairauskertomuksessa olevat tiedot. Koska kantelija olisi halunnut yksityiskohtaisempaa tietoa, jota ei sairauskertomuksessa ollut, ylilääkäri ohjasi kantelijan kääntymään hoivayksikkö C:n puoleen. B:n viestiin 26.4.2019 hän on vastannut luovuttaneensa kaikki tiedot.

Kantelijan pyydettyä asiakirjoja ylilääkäriltä uudelleen ylilääkäri A on kantelijalle lähettämässään sähköpostiviestissä 13.6.2019 todennut, että tapaamisessa 25.2.2019 käytiin yhdessä kantelijan kanssa läpi hänen äitiään koskevat sairauskertomusmerkinnät sekä terveyskeskuksessa että hoitokoti D:ssä/hoitokoti C:ssä. Ylilääkäri on viestissään toistanut kantelijan saaneen kaiken äitinsä sairauskertomuksessa olevan tiedon.

Selvitykseen on liitetty jäljennöksiä asiakirjojen saamista koskevista sähköpostiviesteistä muun muassa kantelijan ja ylilääkäri A:n välillä.

Kaupunki on 18.10.2019 antamassaan selvityksessä todennut perusturvalautakunnan delegoineen 28.11.2017 § 108 vastuun terveydenhuollon potilasrekisteristä johtavalle ylilääkärille. Näin olleen A on vt. johtavana ylilääkärinä toimiessaan käsitellyt asiakirjapyynnöt ja viranomaisen toiminnasta annetun lain 621/1999 (pitää olla viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain) 14 §:ssä tarkoitettuna viranhaltijana.

Selvityksessä on viitattu ylilääkäri A:n asiassa antamaan selvitykseen ja todettu, että kantelijalle on toimitettu kaikki hänen äidistään laaditut potilasasiakirjat ajalta 1.1.2016-10.8.2017. Päätöstä siitä, että kantelijalle ei luovuteta hänen äidistään laadittuja potilasasiakirjoja ei voida antaa, koska kaikki asiakirjat on luovutettu.

RATKAISU

Potilasasiakirjojen luovuttamista koskevia keskeisiä säännöksiä

Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 13 §:n (653/2000) 3 momentin 5 kohdan mukaan saadaan kuolleen henkilön elinaikana annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevia tietoja perustellusta kirjallisesta hakemuksesta antaa sille, joka tarvitsee tietoja tärkeiden etujensa tai oikeuksiensa selvittämistä tai toteuttamista varten siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä etujen tai oikeuksien selvittämiseksi tai toteuttamiseksi; luovutuksensaaja ei saa käyttää tai luovuttaa tietoja edelleen muuhun tarkoitukseen.

Tietojen luovuttamisessa noudatettavasta menettelystä säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, julkisuuslaki). Kyseisen lain 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä.

Julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Saman pykälän 3 momentissa säädetään, että jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on: 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Julkisuuslain 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjapyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin

tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Totean laillisuusvalvonnallisessa oikeuskäytännössä vakiintuneesti katsotun, että viranomaisen tulee tehdä valituskelpoinen päätös myös siinä tapauksessa, että pyydettyjä asiakirjoja ei luovuteta siitä syystä, että viranomaisella ei niitä ole. Kantelijan 26.2.2019 tekemää asiakirjapyyntöä käsitelleen ylilääkäri A:n olisi siten sähköpostivastausten asemesta tullut menetellä julkisuuslain 14 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisesti. Toisin sanoen viranhaltijan olisi tullut tiedustella asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi. Tämän jälkeen asiakirjapyyntöä koskeva asia olisi kantelijan niin halutessa tullut käsitellä asianomaisessa lautakunnassa ja liittää päätökseen muutoksenhakuosoitus hallinto-oikeuteen, jonne viranomaisen asiakirjapyyntöä koskevasta päätöksestä saadaan valittaa.

Koska sekä ylilääkäri A että kaupunki ovat olleet siinä käsityksessä, että edellä selostetuain tavoin ei ole tarpeen menetellä silloin, kun asiakirjan pyytäjä on jo saanut kaikki pyytämänsä ja kunnan hallussa olevat asiakirjat, ei kantelijan asiakirjapyyntöön ole vastattu julkisuuslain mukaisessa ajassa tai siinä edellytyin muodoin.

Julkisuuslain menettelysäännökset, lain 14 §:n 4 momentin ilmaisema aikäsäännös mukaan lukien, ovat velvoittavia, eikä niiden noudattamisesta voida poiketa. Kyseisten säännösten tarkoituksena on osaltaan toteuttaa perustuslain takaamaa oikeutta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan oikeuskansleri ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.

Kiinnitän ylilääkäri A:n ja kaupungin huomiota velvollisuuteen noudattaa julkisuuslaista ilmenviä menettelysäännöksiä ja määräaikoja.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Outi Kauppila

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
